

Dogma, canım-varlığım qızdır
sevdiyim Azərbaycanım
mənim qıblagahamdır.

Heydar

SƏRQ QAPISI

Qəzet 1921-ci ildən çıxır

Sayı: 20 (19.934)

2 fevral 2010-cu il, çərşənbə axşamı

Təsisçi: Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi və Nazirlər Kabinetli

E-mail: serqqapisi@nakchivan.az

Qiyməti 20 qəpik

Gündəlik ictimai-siyasi qəzet

Rəsmi xronika

Fevralın 1-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Şri-Lanka Demokratik Sosialist Respublikasının Prezidenti Mahinda Racapaksaya bu vəzifəyə yenidən seçilməyi münasibatlı təbrik məktubu göndərmiş, dost Şri-Lanka xalqının rıfahi namına ona fəaliyyətində uğurlar diləmişdir. Əmin olduğunu bildirmişdir ki, Azərbaycan ile Şri-Lanka arasında təşəkkül tapmış dostluq və eməkdaşlıq münasibətlərinin inkişafı, əlaqələrimizin genişləndirilməsi yolunda bundan sonra da birgə seyler göstəracayık.

2 fevral Gənclər günüdür

Azərbaycan gəncləri xalqımızın qızıl fondudur

Hər bir ölkənin gələcəyi, xoşbəxt təleyi gənclərin elindədir. Cəmiyyətin aparıcı tabəqəsi gənclərdir, deməli, inkişaf da onlarla bir addimlaşdır. Odur ki, gəncliyin sağlam ruhu, sadadlı, yüksək mənəvi təriyəye malik olması dövlət üçün önemlidir. Bu gün Azərbaycanda gənclərimizə göstəriş hərətəlli diqqət və qayğı günü-gündən daha da artır.

Ölkəmizdə hər il fevral ayının 2-si Gənclər günü kimi qeyd olunur. Bu, gəncləri xalqımızın qızıl fondu adlandıran ümummilli liderimiz Heydar Əliyev tərəfindən gənclərə verilən en böyük töhfələrdən biridir. Düz 13 il əvvəl ulu öndərin imzaladığı sənəcama əsasən fevral ayının 2-

si Azərbaycanda Gənclər günü kimi təqvim salındı. Müstəqil Azərbaycanımızın gənclərin ilk dəfə 1996-cı il fevralın 2-də ulu öndər Heydar Əliyevin təşəbbüsü ilə keçirilen forumda bir ara-yə geldi. Yeni neslin problemləri köklü şəkildə birinci dəfə ele burada müzakireyə çıxarıldı. Azərbaycan gənclərinin 1 forumunda program xarakterli çıxışı ilə gənclər qarşısında konkret vəzifələr müəyyənədir, her bir Azərbaycan gənçinin öz həyat yolu müstəqil Azərbaycan Respublikasının gelecek yolu kimi qəbul etməli olduğunu vurgulayan ulu öndər Heydar Əliyev demiştir: "Hər bir Azərbaycan gənci cəmiyyətdə, vətənde, ölkədə öz vəzifələrini layiqinçə yerine yetirməye

Ardı 2-ci sahifəde

Bələdiyyələr vacib və lazımlı bir qurumdur

Onlar ölkəmizdə həyata keçirilən möhtəşəm quruculuq tədbirlərinin önungü olmalıdırlar

Azərbaycanda ilk bələdiyyə seçkiləri 1999-cu ilin 12 dekabrında, ikinci seçkilər 2004-cü ilin 17 dekabrında üçüncü seçkilər isə məlum olduğu kimi, öten ilin 23 dekabrında keçirilmişdir. Bələdiyyələr yerli özünüdürən müümən bir forması və demokratyanın parlaq göstəricisidir. Təsadüfi deyildir ki, ulu öndərimizin yaradıcılığı olduğu müstəqil respublikamızın yeni Konstitusiyasında geniş şəkildə təsbit olunan bələdiyyə təsisi artıq həyatımıza möhkəm daxil olmuş, dilişimiz en işlək bir ifadesinə çevrilmişdir. Avropanın və dünyanın digər sivil ölkələrinin çoxllıq tarixə malik olan eyniadlı qurumları ilə müqayisədə Azərbaycanın bələdiyyələri həla çox gəncdir. Amma buna baxmayaraq öten bu on illik zaman əsasında bələdiyyələr yerli idarəciliyə özlərini göstərə bilmiş, gərəkli qurum olduğunu təsdiq etmişlər. 11 yaşına adlayan ölkə bələdiyyəsi yola saldıǵımız bu illerde dövlət dəstəyindən kənarda qalmamışdır.

Bələdiyyələrə dair fikir və düşüncələrimizi bir qədər geniş şəkildə açıqlamazdan əvvəl ölkəmizin, elece də bütün bölgələrimizə nümunə, örnək olan Naxçıvan Muxtar Respublikasının hazırlı inkişaf menzərsinə qisaca nəzər yetirək. Bu il yanvarın 18-də Nazirlər Kabinetinin 2009-cu ilin sosial-iqtisadi inkişafının yekurullarına hesr olunmuş iclasında dövlət başçıımız İlham Əliyev demiştir:

Ardı 4-cü sahifəde

Aydın sabahlara doğru

XX-əsr Azərbaycan tarixinin ən parlaq siması, qüdrətli şəxsiyyətdən ki, keçidiyi həyat yoluna nəzər yetirdikdə bir xalqın dünəni, bu günü, sabahı aydın görünür. Milli özündürəkin ən yüksək siyasi ifadesi olan müstəqil dövlət ideyası Azərbaycanın ən yeni tarixində məhz Heydar Əliyevin adı, şəxsiyyəti ilə bağlıdır. Azərbaycan xalqı çox haqlı olaraq ulu öndərin adını tarixe dövlətimizin xilaskarı, memarı və qurucusu kimi hakk etmişdir.

Öten esrin 60-cı illerini xatırlayan hər kəs bilsər ki, zəngin iqtisadi potensialı, təbii sərvətlərinin olmasına baxmayaraq hemin dövrə Azərbaycan İttifaq respublikaları arasında bütün statistik göstəricilərinə, yaşayış seviyəsinə görə axırıcı yerlərdən birini tuturdu.

1969-cu ildə Heydar Əliyevin respublikamızda rehbərliyə gəlməsi sovet rejiminin sərt qanunlarına baxmayaraq Azə-

baycanda böyük iqtisadi, elmi və edəbi-mədəni inkişaf yol açdı. Heydar Əliyev ölkəyə rehbərlik etməye başlayandan sonra qısa zaman əsasında Azərbaycan İttifaq tərkibində o zaman üçün müasir iqtisadi potensiala malik olan respublikaya çevrildi. Ulu öndərin rehbərliyi ilə aparılan genişmiy়aslı işlər nəticəsində Azərbaycan İttifaq respublikaları arasında öz ləyləli yerini tapdı.

Ardı 2-ci sahifəde

YAP Babək rayon təşkilatının yaranmasından 17 il keçir

Babək Rayon Mədəniyyət və Turizm Şöbəsinin YAP Babək rayon təşkilatının yaranmasının 17-ci ildönümü ilə əlaqədar yığıncaq keçirilmişdir. Yığıncağı giriş sözü ilə təşkilatın sedri Isa Məmmədov açmışdır. Qeyd etmişdir ki, Yeni Azərbaycan Partiyası müasir Azərbaycan tarixinin son derecə məsuliyyətli mərhələsində xoşun, hərc-mərciyan, hakimiyət uğrunda siyasi dişmələrin hökm sürdüyü vaxt da tarixi zərurətdən yaranmışdır. Məhz Yeni Azərbaycan Partiyasının rəhbəri və yaradıcı ulu öndərimiz Heydar Əliyev şəxsiyyətinin böyük nüfuzu, təcrübəsi, iradəsi və zəkasının gücünə bələd olan xalq kütləvi suretdə Yeni Azərbaycan Partiyasını dəstəklədi və bu partının üzvlüyünə daxil olmaq üçün çoxsaylı müraciətlər edildi. Partiya təşkilatlanmağa başladı və ölkənin bütün rayonlarında təsis konfransları keçirildi. Bu proseslərin məntiqi davamı olaraq 30 yanvar 1993-cü ilde ulu öndərimiz Heydar Əliyevin şəxsen istirakı ilə Yeni Azərbaycan Partiyası Babək rayon təşkilatının təsis konfransı keçirildi. Ulu öndərimizin bu konfransda söylədiyi tarixi əhəmiyyət kəsb edən program xarakterli nitqi indi də o konfransın iştirakçı olmuş yaşlı partiya üzvüllərinin xatirəsində abediyət etdi. Bu gün Yeni Azərbaycan Partiyasının Babək rayon təşkilatı öz sərala-

nnda 5813 nəfər partiya üzvünü birləşdir ki, bunun da 2964 nəfərinin gənclər, 2175 nəfərinin qadınları təşkil edir. Yeni Azərbaycan Partiyası Babək rayon təşkilatını əhatə edən 121 ilk partiya təşkilatı fəaliyyət göstərir. Bunların da çoxunun sədrləri gənclər və ziyanlılardan ibarətdir.

Yığıncaqdə şura üzvləri, rayon təhsil şöbəsinin müdürü Kamil Kazımov, mədəniyyət və turizm şöbəsinin müdürü Aybeniz Babayeva, Nehram Kəndəzəli ilə təşkilatının sedri Tofiq Abutalibov və YAP rayon təşkilatı Heydar Əliyev adına Gənclər Birliyinin sedri Nihal Məmmədov çıxış edərək ümummilli liderimiz Heydar Əliyevin bila-vəsiti təşəbbüs ilə yaradılan Babək rayonunun bu gün müxtəlif respublikada gəden inkişaf proseslərindən kənarada qalmağı bildirmiş, burada abadlıq, yenidenqurma, tikinti-quruculuq işlərinin yerinə yetirilməsində xeyli nüfuzluları elə olunduğu və bu işlərin in-di də davam etdirildiyini diqqətə çatdırmışlar.

Həfizə ƏLİYEVƏ

Əvvəl 1-ci sehifə

Ulu öndər bu sözleri Azerbaycan gençliğinin karşısındadır. Mühüm vəzifələr qoydu ve tezlikle onların heyat idealına çəvildi. Bir sözde, xalqımızın ümummilli lider Heydər Əliyevin 1993-cü ilin iyundan xalqın təkidi təbəbi ilə həkimiyətə qayıdırından sonra Azerbaycan xaos və anarxiya girdabın dan çıxdığı kimi, ölkədə idmanın inkişafı, genc nəsilin mənəvi-exlaqi təriyəsinin gücləndirilməsi məsələləri de dövlət siyasetinin mühməd qollarından birincən əldən tətbiq edilmişdir. Gəncələr, bədən təriyəsi və idman sahəsində ciddi iştirakçıları təmin olundu, müstəqil Azerbaycanın beynəlxalq aləmdə tanınması, olimpiya hərəkatına qoşulması prosesi geniş vüset aldı. Ölkədə demokratik prosesin sürətlənməsi ərafaşında gəncələrin təşkilatlanması məqsədilə ümummilli lider tərəfindən 1994-cü il 26 iyul tarixində Gəncələr və idman Nazirliyinin yaradılması barədə ferman imzalandı. Bununla da dövlətin gəncələrə bağlı siyaseti vahid mərkezdən idarə olunmağa başladı. 1996-2002-ci illərdə qəbul olunmuş "Bədən təriyəsi və idman haqqında", "Azerbaycanın gənc istedadınnan dövlət qayğısı haqqında", "Gənc istedadınnan üçün xüsusi təqədülərin təsis edilməsi haqqında", "Dövlət gəncələr siyaseti haqqında" qanunlar, habelə "Gənc ailə" proqramı, "Gəncələr və tərəfəverlik və vətəndaşlıq hissələrinin yüksəldilməsi haqqında", "Ordudan təxris olunmuş gəncələrin məşğulluğu" Dövlət Proqramı da gənc nəsilin xoşbəxt geleceyinə hesablanmış addımlar idi.

Ümummilli liderimizin temelini qoyduğu dövlət gəncələr siyaseti bu gün de ölkə başçısı İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilərkən məhiyyət və keyfiyyətə yeni bir mərhələyə qədəm qoyub. Həلا 1997-ci ilde Milli Olimpiya Komitəsinin prezidentini seçən canab İlham Əliyev Azerbaycanı dünya arenasında tanıtmaq məqsədilə ölkədə olimpiya hərəkatının genişlənməsine xidmət edən siyasetin esasını qoymusdur. Gəncələr aparıcı qüvvəyə çəvirləməsi və onların sosial-iqtisadi problemlərinin həllini təmin etmek məqsədilə ölkə başçısının təsdiq etdiyi və 2005-2009-cu illəri ehtəsi eden Azerbaycan gençliyi Dövlət Proqramı gəncələrimizə göstərilən diqqət və qayığın anbarız nümunelerindən. Bu program ölkədə gəncələr siyasetinin məqsədleri, istiqamətləri, təşkilat-hüquqi esaslarını təmin etmekdə böyük önem daşımışdır. Hemçinin, dövlət quruculuğunda gəncələrin tətbiqinə şərait yaradılmış, gənc ailelər kəmək göstərilməsi, qazanın və mecburi kökünlərənən olan yeniyetmə və gəncələrin hüquqlarının qorunması, sosial problemlərinin həlli, ordu quruculuğu, hərbi-vətənpərvərlik təriyəsi də ölkəmizdə gəncələr siyasetinin esasını təskil edir. Bütün bunlar göstərir ki, Azerbaycanda gənc nəsilin problemlərinin kompleks həlli, onların cəmiyyət heyatının layiqli təbəqə kimi tətbiqinən təmin olunması, milli adət-nənələrə, saf deyərlərə bağlılığı üçün dövlət seviyyəsində bütün

zəruri tədbirlər heyata keçirilir. Mehəz bu qayığının nəticəsidir ki, bu gün Azerbaycan gençliyi həyatımızın bütün sahələrində öz eməlleri ilə nümunə göstərirler. "...Azerbaycan gəncələri ölkəmizin iqtimal-siyasi heyatında çox feal iştirak edirlər. Bu, çox təqdirəlayıq bir haldır. Men be

vanlı gəncələre en böyük töhfəsidir.

Bu gün muxtar respublikamızın hətta en ucqar kəndlərində belə tiplik istifadəyə verilən məktəblər öz müasirliyinə görə heç də şəhər məktəblərindən geride qalmır. Hazırda muxtar respublikamızda fealiyyət göstərən 220 ümumtehsil məktəbinin hamısı kompyuterlər

Azerbaycan gəncələri xalqımızın qızıl fondudur

hesab edirəm ki, gəncələr iştəyənən inamlı getməlidirlər, müvafiq dövlət, hökumət orqanlarında gəncələrə böyük yer ayrılmalıdır, onlara inam olmalıdır. Çünkü bugünkü gəncələr ölkəmizdə idare edəcəkdir", -deyən Azerbaycan Respublikası Prezidentinin bu inamını doğrultmaq üçün elindən gələnəni eşirgəməyen Azerbaycan gəncələri ölkəmizin iqtimal-siyasi heyatının da dəha çox feallıq göstərirler.

Dövlətimizin gəncələre göstərdiyi diqqət və qayığın muxtar respublikamızda da en yüksək səviyyəyə yedəndi. Mehəz bunun nəticəsidir ki, öten tədris lənləndə muxtar respublikamızda 1348 nəfər ali məktəblərə qəbul olunmuş, 232 abituriyent 500-700 intervalında yüksək nəticə göstərmışdır.

Uşaq, yeniyetmə və gəncələrin fiziki, mənəvi sağlamlığı, təhsil, informasiya texnologiyalarına yiyələnmələri istiqamətində muxtar respublikamızda daim mühməd addımlar atılır. Son illərdə yeniyetmə və gəncələrin asudə vaxtlarının səmərəli təkili üçün gəncələr marşrutları, kitabxanalar, kinoteatrlar, mədəniyyət evləri, iştirakçı və əyləncə mərkəzləri, ali təhsil məsəsələrində yeni tədris korpusları, olimpiya idman kompleksləri, məktəbəbaşalar və məktəbdənənar tərbiye müsəsələrinin təkili və ya əsaslı təmir olunaraq yeniyetmə və gəncələrin istifadəsinə böyük önəm daşımışdır. Hemçinin, dövlət quruculuğunda gəncələrin tətbiqinə şərait yaradılmış, gənc ailelər kəmək göstərilməsi, qazanın və mecburi kökünlərənən olan yeniyetmə və gəncələrin hüquqlarının qorunması, sosial problemlərinin həlli, ordu quruculuğu, hərbi-vətənpərvərlik təriyəsi də ölkəmizdə gəncələr siyasetinin esasını təskil edir. Bütün bunlar göstərir ki, Azerbaycanda gənc nəsilin problemlərinin kompleks həlli, onların cəmiyyət heyatının layiqli təbəqə kimi tətbiqinən təmin olunması, milli adət-nənələrə, saf deyərlərə bağlılığı üçün dövlət seviyyəsində bütün

Elmi-texniki tərəqqinin sürəti inkişaf etdiyi dövrümüzde ele bir sahə tapılmalıdır ki, orada müasir gəncələrin izi görünməsin. "O dövlət, o cəmiyyət qeydiyi kl, onun gəncəliyi, ehalisi dövləte, mənsus olduğu xalqa sedaqtılmalıdır, vətənpərvərdir, təhsilidir. Vətənpərvərliyi, milli ruhu, zəngin mədəniyyəti olmayan insah yüksək savadada da malik olmalıdır. Odur ki, harada təhsil almağınızdan, fealiyyətinizden asılı olmamış, unutmayı ki, müstəqil Azerbaycan Respublikasını təməs edirsiniz, doğma ana yurdunuz Azerbaycandır. Azerbaycanın adını, azerbaycanlı şərəfini daim uca tutmalı, her biriniz bu ada laylı olmalıdır". 2008-2009-cu tədris lənləndə ümumtehsil məktəblərini bitirmiş və ali məktəblərə qəbul imtahanlarında yüksək bal toplamış tələbələrə görüs zamanı Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi Sədrinin gəncələr xitabən dediyi bu sözlərə, təqsilələrə gəncələrimiz cəhdə eməl edir, demokratifikasiya prosesində, medeniyət, incəsanet, elm və idman sahəsində böyük inamlı iştirayır. On başçısı isə Azerbaycan gəncələri atıqlan her addımda azerbaycanlı ideyasına sadıqlik nümayiş etdirir.

Ülkar ƏLİYEV

vanlı gəncələre en böyük töhfəsidir. Bu gün muxtar respublikamızın hətta en ucqar kəndlərində belə tiplik istifadəyə verilən məktəblər öz müasirliyinə görə heç də şəhər məktəblərindən geride qalmır. Hazırda muxtar respublikamızda fealiyyət göstərən 220 ümumtehsil məktəbinin hamısı kompyuterlər

Aydın sabahlara doğru**Əvvəl 1-ci sehifə**

Müstəqil Azerbaycanın sosial-iqtisadi bünövrəsi məhz Heydər Əliyevin sayesində öten asırın 70-ci illərində qoyuldu və ölkəmizin geleciy üçün möhkəm temel yaradıldı.

Həmin illərdə Heydər Əliyevin təşəbbüsleri ilə xalqımızın milli mənəlik şüurunun, mədəniyyətinin və dilinin inkişafına güclü təkan verən tədbirlər həyata keçirilmişdir. O illərdə tekce sosial-iqtisadi yüksəlik deyil, milli-mənəvi dəyərlərə qayğıdışı da Heydər Əliyevin adı ilə bağlı idi. Ele bu sebəbdəndik, Sovet hakimiyyəti illərində həyata keçirilən məqsədönlü iqtisadi Azerbaycan xalqının milli-mənəvi dəyərlərini xalqın şüurundan sile bilmədi. Aydin oldu ki, Azerbaycan xalqı asıl milli liderini tapmışdır.

Azerbaycan SSR-nin tərkibində yegane respublika idi ki, onun Konstitusiyasında xalqın ana dili - Azerbaycan diline dövlət statusu verilmişdi. Ulu öndər rehber vəzifələrə irəli çəkilən şəxslər arasında daim milli kadrlara üstünük vermiş, lazımi ixtisaslara yiyeñənlər üçün minlərlə gənci ayn-ayn ölkələrə oxumağa göndərmişdir. Azerbaycanın müstəqiliyinin ilk illərində hakimiyyətə yiyeñənen qüvvələr sərişəsizliyi ölkəmizi parçalanmaq, dövlətliyimizi itirmək təhlükəsi qarışında qoymuşdu. Hakimiyyət uğrunda çekişme Ermənistanda aparılan müharibəni də arxa plana keçirmişdi. Belə bir ağır və mürekkeb dövrə Azerbaycan xalqı ölkəni düşdüyü ağır böhrandan qurtarmaq üçün Heydər Əliyevi Naxçıvandan Bakıya dəvet etdi.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin ölkəməl dövlətçilik qurucusuluğunda en böyük silahdaşı Azerbaycan xalqı idi. Xalqın takdimi ilə Heydər Əliyevin ölkə rehberliyinə qayğıdışı Azerbaycanın dövlət müstəqiliyinin qorunub saxlanmasına və möhkəmləndirilməsinə xidmət edən başlıca amil oldu. Müstəqil ölkəməz rehberlik etdiyi 10 il Azerbaycanın en yeni tarixinə sosial-iqtisadi yüksəlik dövrü kimi yazılıdı. Bu dövrə azərzində Heydər Əliyev ölkəmizi bütün təhlükə və çətinliklərdən qurtararaq ardıcıl inkişaf yoluna çıxardı. İctimai-siyasi sabitlik təmin olundu, iqtisadi inkişafın geniş meydən açıldı, ölkəye xarici sərmayeler çəlb edildi, dövlət idarəciliyi mexanizm yenidən yaradıldı. Nizamı ordu quruldu, genişmiyəsləsi siyasi, hüquqi, iqtisadi, sosial və mədəni islahatları həyata keçirildi. Nəticə etibarilə Azerbaycanda hüquqi, demokratik və dünyavi dövlət quruldu, azad vətəndaşlıq məniyyəti qərər edildi.

Bu gün Azerbaycanın dinamik sosial-iqtisadi inkişafı, ölkəmizin dünya birliliyində öz yerini dəha da möhkəmləndirməsi məhz Heydər Əliyev ideyalarının yaşamasının, siyasi kursunun uğurla davam etdirilməsinin nəticəsidir. Bu ideyaların Prezident İlham Əliyevin rehberliyindən ölkəmizin genişmiyəslə inkişafı, süretli tərəqqisi, həyata keçirilən azəmətli layihələr dünya birliliyində yerini möhkəmləndirməsi ilə nəticələndi. Hakimiyyəti xalqa xidmət vəsiti saylığına bayan edən dövlət başçısı verdiyi vadələr eməli işi ilə doğrulmaq üçün əzmələr çalışmış, hər bir adimdında vətəndaşların mənəfəyini esas götürmüştür.

Ölkəmizdə həyata keçirilən inkişaf muxtar respublikamızda da uğurla davam etdirilir. Həyata keçirilən məqsədönlü iqtisadi siyasetin nəticəsidir ki, bu gün muxtar respublikamız ölkənin digər regionlarından öndədir. Bu istiqamətde görülen işlərin nəticəsidir ki, tekə öten il muxtar respublikada 4 min 742 yeni iş yeri yaradılmışdır. Bunnardan 3 min 458-i daimi iş yerləridir. Muxtar respublikada öten il ümumi daxili məhsulun hacmi 1 milyard ABŞ dolları ötmüşdür. Burada görülen işləri muxtar respublikamızda sefəri zamanı yüksək qiymətləndirən ölkə başçısı demişdir: "Her dəfə yeni obyektnin açılışında iştirak edərək men çox sevinirəm, qurur hissi keçirirəm ki, Azerbaycanın qedim torpağı olan Naxçıvanda beş gözəl işlər görülür. Bu gün bütün Azerbaycanda sosial və iqtisadi inkişafın sürəti getmesi artıq bütün dünya üçün aydın olan bir meseledir. Azerbaycanın iqtisadi potensialının artırması, enerji təhlükəsizliyi sahəsinə verdilər təhlükələr, bütövlükdə ölkəmizin beynəlxalq mövqelərinin möhkəmləndirməsi - bunlar artıq reallıqdır. O cümlədən, Azerbaycanın bütün bölgələrində, xüsusilə Azerbaycanın esas hissəsindən ayrı olan Naxçıvanda bu meselelərin həlli xüsusi əhəmiyyət kəsb edir".

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədr i tərəfindən 2010-cu il "Yeniləşmə III" elan edilmişdir. Yeniləşmə, müasirlişən, daim inkişafda olan dünyamızın tələbələri ilə ayaqlaşmaq günün en vacib məsələlərindən biridir. Hər bir nəqliyyəti qazanmaq isə bizim olmamızdır. Şübəsiz ki, yenice qədem qoymduğumuz il muxtar respublikamız üçün yeniliklər, nəqliyyətlər ilə olacaqdır.

Ulu öndə Heydər Əliyev siyasetinin Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davamı avşınlayan ilən görən xalqımız bu siyaseti yüksək dəyərləndirir. Cənubi Heydər Əliyev ideyaları ölkəmizi aydın sabahlara aparı.

Məhabbet MİRZƏYEV

Naxçıvan Muxtar Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının məlumatı

Azərbaycan Respublikasında 23 dekabr 2009-cu ilde keçirilmiş bələdiyyə seçkilerində Naxçıvan Muxtar Respublikasında 7 seçki dairesini ehət edən 316 seçki mənteqəsi üzrə keçirilmiş seçkiler baş tutmuş, tərtib olunmuş 316 mənteqə seçki komisiyası ve 171 daire seçki komisiyasının yekun protokolları heç bir nöqsan ve irad bildirləmədən qəbul olmuşdur, nticədə 171 bələdiyyə 1437 bələdiyyə üzvü seçilmişdir. Seçkilerin neticələri rəsmi surətdə elan olunduqdan sonra seçilmiş bələdiyyə

üzvlərinin her biri xüsusi hazırlanmış vəsiqələrlə təmin edilmiş, bələdiyyələrin ilk iclasları keçirilmiş, bələdiyyə sedrləri ve bəzi bələdiyyələrdə isə "Bələdiyyənin statusu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 19-cu maddəsinə müvafiq olaraq ehtiyac olan bələdiyyələrdə müavinlər seçilmişdir. Seçilmiş 171 bələdiyyə sedrinin 82 nəfəri, yəni 48 faizi ali təhsilli, 39 nəfəri yəni, 22,8 faizi orta ixtisaslı təhsilli, 50 nəfəri isə yəni, 29,2 faizi orta təhsilli idir. Partiya mənsubiyətinə görə bə-

lədiyyə sedrlərinin 150 nəfəri, yəni 87,7 faizi YAP üzvü, 18 nəfəri, yəni 10,5 faizi BQP-ni temsil edənlərdir. Bələdiyyə sedrlərindən 163 nəfəri, yəni 95,3 faizi kişi, 8 nəfəri, yəni 4,7 faizi qadınlardır. Yaş kateqoriyalarına görə bələdiyyə sedrlərindən 82 nəfəri, yəni 48 faizi 21-45 yaş arasında olurlardır. Seçilmiş 1437 nəfər bələdiyyə üzvündən 258 nəfərini, bələdiyyə sedrlərinin müavinlərindən isə 2-sini qadınlar təşkil edir.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Fövqələdə Hallar Nazirliyində Hallar Nazirliyində
ötən ilin yekunları və qarşıda duran vəziyəflərin müzakirəsi ilə bağlı kollegiya iclası keçirilmişdir. Naxçıvan Muxtar Respublikası fövqələdə hallar naziri Şəmi Abdullayev çıxış etmişdir. Bildiriləmişdir ki, bu gün ölkəmizdə, o cümlədən muxtar respublikamızda insanların təhlükəsiz və fıravın yaşayışının təmin edilmişdir, onların fövqələdə hallar haqqında xəbərdar edilmişdir, yanğın təhlükəsizliyinin, su hövzələrində insanların təhlükəsizliyinin təmin edilməsi və bir sıra sahələrin inkişafına xüsusi diqqət göstərilir.

Əhalinin və ərazilərin fövqələdə hallardan qorunması diqqət mərkəzindədir

Bu barədə Naxçıvan MR Fövqələdə Hallar Nazirliyində keçirilən yüksəkda ətraflı danışıldı

Naxçıvan Muxtar Respublikası rəhbərliyinin diqqət və qayğısı neticəsində otən İl Kangarı, Şahbzəvən və Ordubad rayonlarında yanğın təhlükəsizliyi şöbələri üçün ən müasir standartlara cavab veren inzibati binalar, texniki qarajlar, anbarlar, yeraltı su hovuzları tikilmiş, iş otaqları müasir mebel destləri ilə təmin olunmuş, şöbələrin əraziləsində müasir işçiləndirmə sistemlər quraqdırılmış, abadlıq işləri aparılmışdır. Adlan yuxarıda qeyd olunmuş şöbələrin hər birinə 1 adəd müasir KAMAZ yanğınsöndürmə və 1 adəd NIVA markalı eməliyyat minik avtomobilləri verilmiş, onların emalıyyətinin yüksək seviyyədə təşkil olunması üçün zəruri olan avadanlıqlar, yanğın əleyhinə texniki vəstələr, xüsusi döyüş palṭaları, nəfəs aparıcıları, yanğınsöndürmə kəmərləri, xilasidək kəndlər və digər emalalar verilmişdir.

Mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanlarında məlki müdafiə və

fövqələdə hallara hazırlığın təşkil edilməsi üçün təşkilatı-metodiki göstərişlər, məlki müdafiə işinin təşkili şöbəsinin tədbirləri planı, məlki müdafiə kursunun komplekslaşdırma-təqvim planı hazırlanmış və aidiyəti üzrə gönderilmişdir. Otən il de yanğın təhlükəsizliyi orqanlarında yüksək döyüş və peşə hazırlığının təmin edilmişsi, bəşverə biləcək yanğınlarda evvelcədən profilaktik tədbirlərə qarışının alınması istiqamətində məqsədən tədbirlər həyata keçirilmişdir. 2009-cu ilde yanğın təhlükəsizliyi orqanlarında yüksək döyüş və peşə hazırlığının təmin edilmişsi, bəşverə biləcək yanğınlarda evvelcədən profilaktik tədbirlərə qarışının alınması istiqamətində məqsədən tədbirlər həyata keçirilmişdir. 2009-cu ilde yanğın təhlükəsizliyi orqanlarında yüksək döyüş və peşə hazırlığının təmin edilmişsi, bəşverə biləcək yanğınlarda evvelcədən profilaktik tədbirlərə qarışının alınması istiqamətində məqsədən tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Muxtar respublikada yanğına qarşı vəziyyəti yaxşılaşdırmaq məqsədilə yanğın təhlükəsizliyi orqanlarına təhkim olunmuş obyekt-

və qulluqlu yanğına qarşı təlimatlandırılmışdır.

Yaşayış məntəqələrində yanğın təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üçün yanğın təhlükəsizliyi şöbələrinin 70 nəfərdən ibarət növbədən-kənar əməkdaşları ilə ardıcıl reydlər keçirilmiş, reydlər zamanı 4568 adəd yanğına səbəb olə biləcək elektrik qurğu və xətəri. Kəsilmiş, 4611 adəd şənşə çəkilmiş və qeyri-standart qaz cihazlarının istismarı dayandırılmışdır. 191204 nəfər əhali yanğına qarşı təlimatlandırılmış və 31449 adəd yaddaş kitabçası paylanmışdır.

Meruzaçı cari ilde qarşıda duran vəziyələrdən de danişmə, xidməti vəziyələrin yerine yetirilməsində aşkar olunan neqativ halların, nöqsanlarının aradan qaldırılması üçün aidiyəti vəzifeli şəxslərə tapşırıqlar vermişdir.

Sonra meruzaçı ətrafında çıxışlar dinlənilmişdir.

Səbuh HÜSEYNOV

Dövlət qayğısı yeni qələbələrə ruhlandırır

Sahbzəvən rayonunda iqtisadiyyatın əsasını təşkil edən və
əhalinin əsas məşğulluq sahəsi olan aqrar sahənin inkişafı məqsədilə həyata keçirilen tədbirlər, bu sahə ilə məşğul olan təsərrüfat sahiblərinə göstərilən dövlət qayğısı neticəsində son illər istehsalçıların marağı xeyli artmışdır. Bu baxımdan 2009-cu il rayonun kənd əməkçiləri üçün uğurlu illərdən biri kimi yadda qalmışdır. Belə ki, otən ilin məhsulu üçün 1213,5 hektar sahade taxıl, 400 hektar sahade kartof, 269 hektar sahade torəvəz, 230 hektar sahade paxla, 4 hektar sahade bos-tan bitkilərinin ekini keçirilmişdir ki, bu da 2008-ci ilə müqayisədə 13,5 hektar taxıl, 84 hektar kartof, 1 hektar torəvəz ekini sahəsinin artımı deməkdir. Onu da qeyd edək ki, yüksək məhsuldarlıq nail olmaq məqsədilə sahələrə aparılmış aqrotexnik qulluq bol məhsul üçün əsaslı zəmin yaratmışdır.

Yaradılan şərait öz bahəsini vermiş, her hektardan 24,2 sentner olmaqla 3100 ton taxıl istehsal edilmiş, 61 ton taxıl

Naxçıvan Muxtar Respublikası Taxıl Ehtiyyatı Anbarına təhvil verilmişdir.

Taxılıqlı yanaşı, kartofçu-

luqda və digər sahələrdə de uğurlu neticələr elde olunmuş, hektardan 147 sentner kartof yiğilməqla 588 ton məhsul elde edilmişdir ki, bu da 2008-ci ilə müqayisədə 126 ton artıqdır. Azərbaycan mətbəxi üçün qiyaməti olan tərəvəz məhsullarının istehsalında da yüksək netice qazanılıb. Belə ki, sahələrdən 4519,2 ton keyfiyyətli tərəvəz məhsulü tədarük edilib. Qazanılan uğurlar torpaq mülkiyyətlərinə cari ilde daha yüksək göstəricilərə ruhlandıb. Bu səbəbdən ki, 2010-cu ilde əkilişək sahələrə artıq şum qaldırılması başa çatdırıb.

gubre verilmişdir.

2010-cu ilin məhsulu üçün 867 hektar sahədə payız ekini keçirilmiş, 113 nəfər 101 min manat kredit, 134 mülkiyyətçəye sahələrə səpmək üçün 95 ton gübre verilmişdir.

Əzəmet HƏSƏNOV

lərə görə yardımın verilmesi məqsədilə 2009-cu ilin məhsul istehsalı üçün istifadə etdikləri yanacaq, motor yağına görə 430 nəfər 39 min 760 manat yardım, 385 nəfərə isə 1081,5 hektar sahəyə səpmək üçün 113,6 ton

Davos forumunu izləyərkən...

İşvərənin məşhur Davos şəhərində Dünya İqtisadi Forumunun 40 illik toplantısı öz işini davam etdirir. Dünyanın 100-e yaxın ölkəsindən 2500-dən çox nümayəndənin iştirak etdiyi forumda global maliyyə-iqtisadi böhran, onun törətdiyi çətinliklər və çıxış yolları müzakirə edilir. Forumda iştirak edən dövlət və hökumət başçıları, tanınmış şirkətlərin rehbərleri, iqtisadçı ekspertlər təkiflərə çıxış edir, müxtəlif problemlərin həlli yollarına toxunurlar.

Ənənəvi Davos forumunun bu ilki toplantı "Dünyanın vəziyyətini yaxşılaşdır: yeniden düzün, yeniden planlaşdır və yeniden qur" devizi altında keçirilir. Forumun gedişindən ən diqqətçəkən meqəm dövlət başçılarının çıxışlarıdır. Çıxış edən bütün dövlət başçıları global böhran vurdugu ziyanın danişaraq beynəlxalq maliyyə qurumlarından yardım almaq cəhd edirdilər. MDB və Şərqi Avropa dövlətlərinin başçıları isə ümumiyyətli inkişafdan danışmadılar. Azərbaycan Prezidentinin çıxış isə tamamilə farqli oldu. Dövlətimizin iqtisadi inkişaf haqqında danışan Prezident İlham Əliyev demişdir ki, son 6 ilde Azərbaycan dünyasın sürətli inkişaf edən ölkələrindən biridir. Həyata keçirilmiş İslahatlar nəticəsində iqtisadiyyatın bazar principləri əsasında inkişaf tamın edilmişdir. Hazırda ölkənin ümumi daxili məhsulunda özel sektorun payı 85 faiz təşkil edir. Böhranı baxmayaraq, 2009-cu ilde də Azərbaycan inkişafını davam etdirmişdir. Otən il Azərbaycanda ÜDM 9,3 faiz, sənaye istehsalı 8,6 faiz artmışdır. Bundan başqa, Azərbaycanın məlumatlı və dərinliyindən dərhal bilməmişdir. İlk Prezidentinin çıxışı bütün dünyasın diqqətini yeniden Azərbaycana yönəltdi. Davos forumu aydın şəkildə göstərdi ki, dünyanın bir çox ölkəsi iqtisadi potensiala malik olsa da, global böhranın öhdəsindən gələ bilməmişdir. Lakin Azərbaycanda dərinliyində inkişaf sistemi və antiböhran tədbirləri ölkə iqtisadiyyatını zərbanan qoruya bilməmişdir.

Hər bir ölkənin inkişafı onun regionlarındakı həyat tərində ballı olur. Naxçıvan Muxtar Respublikası Azərbaycanın tərkib hissəsi kimi 2009-cu ili uğurla yola salmışdır. Muxtar respublikamızda ilk dəfə olaraq 2009-cu ilde ÜDM-in həcmi 1 milyard ABŞ dolları səviyyəsini üstləmədir. Öz növbəsində adambaşına düşən ÜDM həcmi de 377 manat artaraq 2 min 435 manat olmuşdur. Bu, özünü insanların yaşayış tərzindən göstərir. Rəqəmlərin arxasında isə əgərin fəaliyyət dayanır. Şəhərlər kəndin farqı aradan qaldırılır. 2009-cu ilde muxtar respublikada əhalinin şəxsi vəsaiti hesabına əməkdaşlıqda 132 min 54 kvadratmetr yaşayış sahəsi təkilişdir ki, bu da 2008-ci ildəki göstəricidən 14 min 736 kvadratmetr çoxdur. Əger vətəndaşlar özləri üçün geniş evlər tikirlərə və bu tikinti hər il artırısa, deməli, əhalinin qazancı artıb. Bu isə muxtar respublikada iqtisadiyyatın dirçəlişin göstəricisidir. Qurulub-yaradılanların hamisi xalq üzündür. Xalqın rifahının gündən-günə dəha da yaxşılaşmasına yönəldilən siyasi kurs daim ugurlar qazanacaq.

Yuxarıda qeyd etdikimiz kimi, bu il Davos forumu "...Yenidən düzün, yeniden planlaşdır və yeniden qur" devizi altında keçirilir. Hələ otən ilin dekabr ayında üçüncü çağış Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin səkkizinci sessiyasında Ali Məclisin Sadri 2010-cu il "Yenileşmə il" elan etmişdir. Bu heç təsadüf xarakter daşıymış. Global böhran və onun neticələri ister iqtisadi-siyasi, ister sosial-mədəni məsələlərə yeni yanaşma tərzə tələb edir. Ona görə də hər bir işe yeni düşünce ilə yanaşmaq lazımdır. Əger biz qlobal maliyyə-iqtisadi böhranın zərbəsinə hazırlıxsız qalmayız, inkişafımızdan səhəbə gedə bilməzdik. Böhran yenileşmə tələb edir. Artıq muxtar respublikamızda bu yenileşmə hiss olunmamışdır. Yeni müəssisələrin qurulması heç də onların sayının artırılması üçün deyil, inkişaf nəticəsində yaranan yeni tələbatların ödənilməsi üçündür. Ölkəmizdə keçid dövrü artıq başa çatmışdır. Inkişafın yeni mərhələsində təkilib-qurulanlar yeni metodlara idarə olunmalıdır. Misal üçün otən ilden başlayaraq müxtar respublikamızda tikilan yeni məktəbler elektron ləvəhələrə təmin edilir. Bu onun üçündür ki, gənc nəsil geleceyə hazırlıqlı olun. Cəmiyyətimiz dünyaya ilə birlikdə inkişaf etsin, geride qalmışın. Yenilikin əsas məhiyyəti mehəz bundan ibarətdir. Odur ki, bu gün hər bir keş düşünüb-dəşinməli, vaxtını televiziya ekranı qarşısında keçirməməli, özü üçün, ölkə üçün faydalı işlər meşğul olmalıdır. Faydalı işlər meşğul olmadıq üçün bütün şərait yaradılib. Misal üçün, torpaqlar özəlləşib, bütün kondilərlər pay torpaqları var. Bu torpaq kəndlinin iş yeri olmalıdır. Əkib-bəcərmək, bazara bol məhsul çıxarmaq kənd adamının özü üçün də, yaşadığını camiyyət üçün de faydalı olar.

Davos forumunu izleyənlərin onun sahidi oldum ki, bizim ölkəmizin əhalisi bir çox dünya ölkələrinin əhalisindən yaşayış tərzinə görə irəlidədir.

Rabil KƏTANOV

Əvvell 1-ci sehifəde

"2009-cu ilin yekunlarına görə, Azərbaycan dünya məqyasında en sürətli inkişaf eden ölkələr sırasındadır. Bunu əyani şəkilde göstərmək üçün, sadəcə iqtisadi və sosial göstəricilərimizə baxmaq kifayətdir. 2009-cu ildə Azərbaycanda ümumi daxili mehsul 9,3 faiz artmışdır. Hesab edirəm ki, bu, tarixi nailiyyyətdir. Bu bir daha onu göstərir ki, bütün uğurlarımızın temelində düşünləmiş siyaset və düzgün atılmış adımlar dayanıv".

Prezident İlham Əliyevin giriş nitqindən o da aydın olmuşdur ki, 2009-cu ildə Azərbaycanda bir neçə nəhəng layihənin temeli qoyulmuş, həmin layihələrin müəyyən hissəsi icra edilmişdir. Ekoloji vəziyyətin normallaşdırılmasına xidmət edəcək məsələtələrlə emalı zavodu, yeni böyük sement zavodu məhz belə layihələrdəndir. "Sumqayıt texnoparkı"nın bir hissəsinin istismara buraxılması və işlərin davam etdirilməsi Bakının "kiçik qardaşının" böyük sanaye şəhərine əvvəlindən mühüm addım olacaqdır. Keçən il regionların sosial-iqtisadi inkişafı prosesi uğurla davam etdirilmiş, 74 min yeni iş yeri açılmışdır.

Azərbaycanın en inkişaflı regionlarında sayılan muxtar respublikamızda da görülen işləniş sayına qurtarmaz. Tekcə bir faktı diqqət yetirir. 2009-cu ildə muxtar respublikamızda "tikilim" və ya esaslı təmir edilmiş 705 müxtəlif təyinatlı obyekt istifadəye verilmişdir. Nə qədər böyük, ürəkənən göstərəcirdir.

Başqa bir misal. Otan il bu qədim diyarda əhalinin şəxsi vəsaiti hesabına 122 min kvadratmetr yaşayış sahisi inşa olunmuşdur ki, bu da ondan öncəki ilin göstəricisindən 20 faiz artıqdır. Qısa olaraq qeyd edilən bu rəqəmlər Naxçıvanda sürətli inkişafı, insan amilinə verilən qiyati bir dəfədən çoxdur, gözönüne gətirir. Naxçıvanda her bir sahə inkişaf edir və yeniləşir deşək, heç də sevh etmərik. Elə bu il yanvarın 11-de ilk dəfə olaraq Naxçıvan Avtomobil Zavodunun istifadəye verilmesi, enerji təhlükəsizliyinin təmin edilmesi ilə bağlı həyata keçirilən yeni tədbirlər və sair fikrimizi təsdiqləyir, ham de muxtar respublika rəh-

bəriyinin düşünülmüş məqsəd-yönlü təşkilatlıq qabiliyyətindən soraq verir.

Muxtar respublikamızın şəhər və kəndlərdə son dövrlərdə dəha ezmə həyata keçirilən yaşlılaşdırma tədbirləri de nəhəng, möhtəşəm quruculuğun davam kimi deyərləndirilməlidir. Bir sözü, Naxçıvanımızda həyat da, təbiət de dəyir, gözəlləşir. İnsan əli, insan şürru her şeyə üstün gelir... Bunları deməkdə, yazmaqda məqsədum bu nəhəng quruculuq axınından bələdiyyələrin de özərinə məxsus payı olduğunu və ya ola bilecəyini dileyəm. Nə qədər ki, həyat var, yaşayış var, demək insanlar və digər problemlərdən həlli dəfədən çox bələdiyyələrin üzərinə düşür.

On illik təcrübə göstərdi ki, yerli həyatın idarəciliyi üçün bələdiyyələr vacib və lazımlı bir qurumdur. Onlar çox işlər görə bilərlər. Onu da nəzərdən qaçırmaq olmaz ki, harada bələdiyyə sedri, onun üzvləri faalidir, təşəbbüskarıdır, demək orada da işlər yaxşı nizamlanır, insanların giley-güzərinə son qoyulur, bu və digər kiçik problemlər dövletin ali olmadan aradan qaldırılır, hətta əhəmiyyətli layihələr de həyata keçirilir. Amma elə bələdiyyələr de olub ki, onlar gözələmə mövqeyində durub, yeniliklərden qorxub, cəkiniblər. Lakin qatıyyən unudulmamalıdır ki, dövlətimiz hər bir yeniliyə, təmiz məqsədi işə həmişə kömək edib, dəstək olub.

Söyləmək yerinə düşər ki, muxtar respublikamızın özündə bələdiyyələrin rahat, geniş fəaliyyəti üçün hər cür lazımi şərait yaradılıb. Uzaqda getməyən, son illərdə istifadəye verilən hər bir kənd mərkəzində bələdiyyələr de yeni iş otaqları və müvafiq avadanlıqları təmin edilmişdir. Bu iş davam etdirilir... Bələdiyyələr isə yalnız və yalnız işlə-

mek qalır. Gelin aqıq danişaq, bu gün ele kendimiz var ki, sahələrin laqeydiyi üzündən küçə arxaları temizlənilər, zibillər hərəkət atılır, bezi hallarda pay torpaqları ilə bağlı narazılıqlar ortaya çıxır, suvarma sununun növbə ilə verilən qaydalar pozulur və sair. Məgər bu kimi məsələlərin həlli bələdiyyə təşkilatının ana işi ola biləmzəm!

Digar bir məsələyə toxunaq. Ölkəmizdə, o cümlədən muxtar respublikamızda nəhəng quruculuq işləri kənd yaşayış məntəqələrindən de səratlı adımlarla. İndi artıq ekşər kəndlərdə yeni müasir təxəllüs, kənd mərkəzləri, sahiyyə müəssisələri tikilir, gözoxşayan park və xiyanətlər salınır. Belə olan halda yerli özü-

zərərimizi müasir teleblər baxımından dayışdırımk, yenileşdirmek naməne pise "yox" deməli, yaxşıya "yaşıl işi" yandırımalıdır. Bunlar daim dıqqət mərkəzində saxlanılmalıdır ki, yerlərdə xoşagelməz hallar, naqış, qeyri-insanlı herakətlər baş vermasın. Hem qanuna, ham de məqəddəs İslam dəyərlərinə zidd olan olaylara yөlverilməzlək şüurlu olaraq dark edilsin.

Mənəvi saflıq, yenileşme bu gün hər bir şəhər və kənd adəminin fikir və düşüncəsinə hakim kılmalıdır. Dərinlən dıqqət yətirək gərək ki, dövlətimiz həyətindən hər bir sahəsində yeniliklər edir, gözəlliklər yaradır, böyük problemləri bir-birinin ardınca

Nizam-intizam ilinin uğurlu nəticələri

Səhiyyə sahəsində dövlət siyasetinin mühüm bir istiqaməti qismində azəminatlı ailələrdən olan xəstələrin muxtar respublikadan kanara getmədən, tamamilə dövlət vəsaiti hesabına müayinəyətlerinin təşkilisi 2009-cu ildə de davam etdirilmişdir. Bu dövr erzində digər cərrahi müdaxilələrlə yanışı, təkcə azəminatlı ailələrdən olan 471 xəstənin yüksək ixtisaslı həkimlərin iştirakı ilə cərrahiyyə eməliyyatı təşkil olunmuşdur. Bunnardan 336 xəstədə çapqozluk və büssürən implantasiyası, 39 xəstədə aqıq ürek və damar emalı yati aparılmışdır. Bundan əlavə, 86 xəstədə koronariangiografiyaya manipulyasiyası aparılmış, ehtiyacı olan 10 xəstənin ürek damarlarına stend qoymulmuşdur.

* * *

2009-cu ildə əhalinin sosial müdafiəsinə təmin etmek üçün Dövlət Sosial Müdafiə Fondu tərəfindən pensiya və müavinətlərin ödənilməsinə 66 milyon 102 min manat vəsait yönəldilmişdir ki, bu da 2008-ci ildə müqayisədən 19,2 faiz çoxdur. Pensiya və müavinətlərin ödənişi üçün tələb olunan vəsaitin 55 faizi məcburi dövlət sosial siyorta haqqı kimi muxtar respublikada toplanmışdır. Azəminatlı və sosial müdafiəye ehtiyacı olan vətəndaşlar da dövlət qayğısından kəndə qalmamış, 35 nəfər Azərbaycan Vətən mühərribəsi elilinə, 10 nəfər Böyük Vətən mühərribə veteranına, 2 nəfər Çernobil Atom Elektrik Stansiyasında qəzanın aradan qaldırılması zamanı elil olmuş vətəndaş, 3 nəfər herbi elilə ümumilikdə, 50 adəd "Tavriya" markalı avtomobil verilmiş, 152 nəfər elil müxtəlif sanatoriya və pansionatlırlar putovkalarla təmin edilmişdir.

* * *

Bu gün muxtar respublikamız regional müstəvədiklərini cinayetkarlığın aşağı saviyətədə olmasına ilə təmamlaşmışdır. İlk növbədə iqtisadi inkişafın və əhali məşğulluğunun yüksək seviyəsi ilə bağlı olan bu proses digər tərəfdən hüquqmühafizə orqanlarının cinayətin başvermə səbəbini araşdırmaqdandır. Həmçinin 117 min 650 baş xırda-buynuzlu mal-qarənin bəslənməsi de bunu sübut edir. Elecə de heyvandarlıq sahəsinə verilən kreditlər, baytarlıq xidmətinin yüksək saviyətədə təşkil və sahəni inkişaf etdirir, ham de insanların sağlam at və süd məhsulları ilə təminatına şərait yaradır. Həzirə ƏLİYEV

* * *

Sədərək tarixən ister içmə
Sı su, istərsə de suvarma suyu çatışmayan bölgə hesab olunub. Odur ki, rayonun su təchizatının yaxşılaşdırılması işləri bu gün de davam etdirilir. Məlumdur ki, Arpaçay dərəyəsindən sağ sahil kanalı ilə gələn su Sədərək torpağına can verir. 2009-cu ildə Arpaçay sağ sahil kanalının Sədərək hissəsinin sağ və sol sahilindən 450 metr uzunluğunda sahilbərkətme işləri görülmüş, kanalın hündürlüyü

Sədərəyin su təchizatı daha da yaxşılaşdırılır

40-60 santimetr seviyəsində qaldırılmış, bununla da kanalın su tutumu 2 min kubmetrdən 3,5 min kubmetre çatdırılmışdır. Eyni zamanda, "Sədərək-1" və "Sədərək-2" nasos stansiyaları arasında 300 metr uzunluğunda 720 diametri 25 cm keçid borular da quraşdırılmışdır. Bununla da ekin sahələrinin suvarılması daha da yaxşılaşdırılmış, əlavə olaraq

150 hektar xam torpaq sahəsi əkin dövriyyəsinə daxil edilmişdir. Arpaçay dərəyəsindən öz axarı ilə bölgəyə suvarma suyunun axması hesabına 2008-ci ildə müqayisədə keçən il nasos stansiyalarında 3 milyon 930 kilovat-saat elektrik enerjisi az işlədilmişdir ki, bu da 236 min manatlıq vəsaitə qənaət etmək deməkdir.

Heyvandarlıq sahəsinə böyük maraqlı var

asılılığı minimuma endirimək üçün həyata keçirilən tədbirlər ötən il de davam etdirilmiş, 2010-cu ilin 1 yanvar tarixinə müxtəlif respublikanın bütün təsərrüfat kateqoriyalından iribaynuzlu heyvanların sayı 98807 baş, xırda-buynuzluların sayı

589603 baş olmuşdur. Hərtərəfli dövlət qayğılarından Babek rayonunun heyvandarlıq sahəsinə verilən kreditlər, baytarlıq xidmətinin yüksək saviyətədə təşkil və xeyli sayıda mal-qara bəslənilir. Həzirə əhalinin şəxsi təsərrüfatlarında 12 min 649 baş iribay-

1918-1920-ci illerde Naxçıvanın müdafisinde feal iştirak edenler sırasında Müşəvvər paşanın da adına rast gelirik. 2004-cü ilde Rusyanın Sankt-Peterburg şehrində yerlesen Dövlət Tarix Arxivinin fondlarından birində Müşəvvər paşanın formulyar (xidmet) kitabçasını da tapdıq. Formulyar kitabçası onun Culfa gömrükxanasında xidmet etdiyi vaxtda - 31 yanvar 1917-ci ilde tərtib edilmişdir. Oradakı məlumatlardan aydın oldu ki, Müşəvvər paşa Naxçıvan eşləzadelerindən biri olan Şahbaz ağanın ailesində 1884-cü ilde doğulub. İravan Kişi Gimnaziyasında təhsil alıb, amma aile veziyetinə görə oranı bitirmeyib. Gimnaziyanın ikinci sinifindən çıxmış haqqında 18 yanvar 1902-ci ilde yazılış 49 sayılı şəhadətnamə də burada qeyd olunub. Tapılan sənədlər xəber verir ki, Müşəvvər paşa 12 noyabr 1914-cü ilde (emr №210) Culfa gömrükxanasında deftərxanada mirzə (yazı yanan) kimi işə qəbul edilib. O, deftərxanada yaxşı İslədiyinə görə 1914-cü illin 16 dekabrında Culfa gömrükxanasının müdürünnün 230 sayılı emri ilə dövletin heqliq gömrük xidmetçisi kimi deftərxanada yeni işə başlayır.

Müşəvvər bey Kəngərli

Laylıqli xidmetinə görə Rusiya imperatoru onu 6 dekabr 1913-cü ilde Stanislav lənti gümüş medalla təltif edir. Medalın üstündə "Xidmetinə görə" yazılışdır. İravan qubernatoru 31 iyul 1914-cü ilde №6591-li emrlə onu yeni bir medalla təltif edir. Bu medal Romanovlar ailesinin hökmardır etməsinin 300 illiyi münasibətlə hazırlanmışdı. Açıq rəngli tuncdan olan medal ağ, san və qara rəngli lente birgə sinəde gedzirmək üçün idi.

16 dekabr 1915-ci ilde Müşəvvər paşa Naxçıvan şəhər allı ibtidai məktəbin birinci dereceli 575

sayı şəhədətnaməsini almışdır. Xidmet etdiyi illerde heç bir ceza almaması haqqında məlumatdan sonra onun ailesi ilə bağlı qeydler da vardır. Sənəddə qeyd edilib ki, o, Cavad ağa Kəngərlinin qızı Kicikbəyim xanımla aile qurmuşdur. Onların 1902-ci ilde doğulmuş Seydabeyim və 1914-cü ilde doğulmuş Ceyrabeyim adında qızları vardır.

Azərbaycan Respublikasının Milli Tehlükəsizlik Nazirliyində təpdiğimiz sənədlərdən məlum olur ki, 11 aprel 1925-ci ilde Naxçıvana hebs edilənlərdən biri de Müşəvvər paşa olmuşdur. 244

sayı şəhədətnaməsini almışdır. Xidmet etdiyi illerde heç bir ceza almaması haqqında məlumatdan sonra onun ailesi ilə bağlı qeydler da vardır. Sənəddə qeyd edilib ki, o, Cavad ağa Kəngərlinin qızı Kicikbəyim xanımla aile qurmuşdur. Onların 1902-ci ilde doğulmuş Seydabeyim və 1914-cü ilde doğulmuş Ceyrabeyim adında qızları vardır.

Azərbaycan Respublikasının Milli Tehlükəsizlik Nazirliyində təpdiğimiz sənədlərdən məlum olur ki, 11 aprel 1925-ci ilde Naxçıvana hebs edilənlərdən biri de Müşəvvər paşa olmuşdur. 244

Muzeylər maddi-mənəvi irlisiinin qorunub saxlanması və gelecek nesilləre çatdırılmasında ayezsiz elmi-tədqiqat müəssisələridir. Tariximizin, milli-mənəvi dəyərlərimizin öyrənilməsindən sonra vacib, mühüm missiyani yerine yetirən muzeylər ham də mədəniyyət və mənəviyyat ocağıdır. Son illər sərəti yüksəliş dövrünü yaşıyan ölkəmizin artan iqtisadi potensialı əsasında yüksək inkişaf tempinə uyğun olaraq mədəniyyət sahəsində heyata keçirilən ardıcılış muzeylərimizdən maddi-tekniki bazasının möhkəmləndirilməsi şərtləndirmiştir. Muzeylərə göstərilən dövlət qayğısı Naxçıvanın muzeylərinə də yan keçməmişdir.

Naxçıvan muzeylərinin şəbəkəsinin genişləndiriləsi, onların maddi-tekniki bazasının möhkəmləndiriləsi və iş şəraitinin yaşınaşdırılması istiqamətində muxtar respublikamızda heyata keçirilən ardıcılışlarda öz bahşısını verməkdədir. Bunun neticesidir ki, hazırda muxtar respublikamızda muzeylərin sayı 22-ye çatdırılmışdır. Tekke öten il Naxçıvan şəhərində C. Məmmədquluzadənin ev-muzeyi temir olunaraq ekspozisiyası yeniləşdirilmiş, Ordubad şəhərində görkəmli yazıçı M.S. Ordubadının ev-muzeyinin binasında temir-berpa işləri aparılmış, muzeyin ekspozisiyası istifadəye verilmiş, Kəngərli rayon Şahtaxtı kəndində görkəmli ictimaliyyəsi xədim, publisist, maarifçi Mehəmməd ağa Şahtaxtinin muzeyi təşkil edilmiş, ekspozisiyası qurulmuş, muzey üçün esaslı təmir olunmuş bina ayrılmışdır.

Dövlətimiz tərəfindən muzeyləre bu qeder dikkət ve qayığının gösterilmesi, vesaitin sərf olunması təsadüfi karakter daşıdır. Əsrlərdən-əsrərlərə, nəsillərdən-nəsillərə uzanan körpü rolunu oynayan muzeylər bizi keçmişimizlə bağlıdır. Qədimliyimiz, ulu tariximizi, qəhrəmanlığımızı sübut edir. Digər tərəfdən muzeylər bu günümüzü geleceye daşıyır. Yeni, bənən biz bənən zəngin mədəniyyəti qorumasaq, yaşatmasaq ya tib gedər, ya da digər xalqlar tərəfindən menimsenilər. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Meclisi Sedrinin de dediyi

Müsəvvər paşa Kəngərli kimdir?

sayı hebs anketində onun haqqında bize malum olmayan məlumatlar da verilmişdir.

Buradakı məlumatları yazmadan önce onu deyək ki, Müşəvvər paşanın ilk dəfə hebs edilmiş haqqında emr 4 aprel 1925-ci ilde M.C. Bağırovun rəberliyi ilə Naxçıvanlılar erməni daşnakları ilə döyüşür.

244 sayılı hebs anketində bildirilir ki, onun heyat yoldası Bedirxanın xanının 29 yaşına və 5 yaşındadır. Midhat adlı oğlu vardır. 1914-cü ildən 1920-ci ilədək Naxçıvana gömrükhanada xidmet etmişdir.

1920-ci ildən 1921-ci ilədək Təbrizde yaşamasıdır. Burada adıçəkilen Bedirxanın xanının Əsger ağa Kəngərlinin və Mehəmməd ağa Şahtaxtinin bacısı Pərcəcanın xanının qızıdır. Naxçıvana ona "Bedri xanım" deyə müraciət edirdilər. Bir məsələye aydınlı gatirmək yerinə düşərdi. Naxçıvanın xanlığının Vekil (Sultan) qolunun nəsil şəcarəsini hazırlayarken Müşəvvər paşanın varisleri onların adlarını bele yazdırıb: Cavad ağa, Letife xanım, Ceyran xanım, Mütəllim ağa, Əsger ağa. Göründüyü kimi, arxiv

sənedlərində olan adlar bunlardır fərqlidir. Məsələn, sonadək Midhat yazılısa da, evde Mütləkim kimi çağınlar ve sair və itixir.

Onun oğlanları Mütləkim və Əsger üzən illər Naxçıvanda dövlət işlərində çalışmışlar. Burada bir həsiya çıxmış isterdi. Bütün tələbələr olarkən Batabatdakı pioner düşərgəsində işləyirdik. O zaman müsiki mülliətin konservatoriyanın tələbəsi Müşəvvər idi. Əsger mülliətin oğlu idi. Müşəvvər paşanın varisleri-nəvəneticələri bu gün Naxçıvanda mərri və mədəniyyət sahəsində layiqləşmişlər. Ulu baba Naxçıvanın herb tarixində böyük xidmetləri var. Əvvəlki yazılmışda onlar haqqında strati yazmış. Müşəvvər paşa da bu herbiçilərin nəsil davamçısı idi. Naxçıvana göz diken yağılara qarşı ancaq amansızlıqla döyüşə bildi. Ele bele de etdi. Ve Sovet hakimiyəti illərində kommunist daşnaklar bunun hayfini çıxmağa çalışırdılar.

Müşəvvər paşa saxta böhtənlərin qurbanı olsa da, Naxçıvanın Azərbaycanın tərkibində qaldığını görənə sevinirdi. Zəhmətlərinin boş getirməsinə görə hebs və sürgünlərdən qorxmurdur. Bili ki, unudulmayaq. Vətən uğrunda döyüşənləri tarix həmisə öz sehifələrində yasadır.

Musa QULİYEV

AMEA Naxçıvan bölgəsi Tarix, Etnoqrafiya və Arxeologiya İnstitutunun elmi işçisi

kimi: "Naxçıvan erazisi tamamen açıq səma altında muzeydir. Bu gün biz Naxçıvanın qədim insanların İlkin yaşıyış meskenlərindən biri olduğu ilə fərqli edirik. Gəmiqaya abidələri, Əshabi-Kəhf, Nuh peyğəmbərin mezarının burada olması bunu şübhədir. Bu gün biz bu abidələrin qorumaşaq, yaşatmasaq, deməli, müyyəyen dövrdən sonra onlar itib gedəcəkdir, gelecek nesillər bunları ancaq kitalardan oxuyaçaqdır".

Dövlətimizin bu istiqamətdə görüyü

Muxtar respublikamızda muzeyləri

ziyarət pulsuzdur

Bəs, nə üçün yaradılan əlverişli şəraitdən istifadə etmirik?

İşlər göz qabağındadır. Ancaq gelin etiraf edek ki, iş yalnız dövlət qayğısı ile bitmir. Zəngin tariximiz, qehremanlıqlarımızın, salnaməmizin, ebdəyyatımızın, incəsənətimizin qorunması qeder tablıq de valibidir. Təbliğatın seviyyəsi isə bu mədəniyyət ocaqlarına gələn ziyyarətlərin sayı ilə ölçülür. Doğrudur, sovet həkimiyyəti daşıldıqdan sonra bir çox sahələrde olduq kimi, bu sahədə de bir boşluq yaranmışdır. Ancaq bu gün o boşluq bir qeder ortadan qalxmışdır. Artıq müyyəyen manada muzeylərə gedis-galış var. Şəxsi müşahidələrə əsasən deye billerəm ki, şəhərimizde ziyyərəti qılıqlı yaşamanın muzeylərimiz də var. Ümumiyyəlli idərəmiz Heydər Əliyevin həyat və fealiyyətini eks etdiren ekspozitlərlə zəngin olan Heydər Əliyev Muzeyi və Əcəmi seyrəngahında yerləşen Açıq Səma Altında Muzey nəinki muxtar respublikə sakinlərinin, buraya gələn gənələrin da en çox maraq göstərdiyi yerlərdəndir. Naxçıvan Dövlət Tarix Muzeyi və Naxçıvan MR Ədəbiyyat Muzeyini də ziyyərət edənlər az deyil. Bəs, qənaətbehəs hesab etmək olarmış?

Burada iş vətəndaş kimi hamının üzərindən düşür. Göresən, övladının elindən tutub onu her hansı bir muzeyə aparan vəlidən varmı? Şəxsen man belə həla rast gelmemişəm. Halbuki, muxtar respublikamızda muzeyləri ziyyəret pulsuzdur. Bəs, yetimizin yeterince qorunmasından.

Axi, şəhərimizde C.Naxçıvanski, H.Cavid, C.Məmmədquluzadənin ev-muzeyləri, Naxçıvan Dövlət Xalça Muzeyi, Behzər Kəngərli Muzeyi, Xatira Muzeyi de fealiyyət göstərir. Bəs, bu muzeylərə üz tutan var mı? Ele bu məqsədə Naxçıvan şəhər sakinləri arasında sorğu keçiridik. Bəs melum oldu ki, şəhər sakinlərinin ekşəriyyəti Naxçıvana nə qeder muzey olduğunu, həmin muzeylərin (bir-ikisi çıxmazı şərtlə ilə) harada fealiyyət göstərildiyindən xəbərsizdirler. Muzey işçiləri bunun sebebini təbliğat-

Bu qala bizim qala

AMEA Naxçıvan bölgəsinin Tanx, Etnoqrafiya və Arxeologiya İnstitutunun şöbə müdürü, AMEA-nın mübər üzvü Vəli Baxşəliyevin rəberliyi ilə ABŞ-Azərbaycan beynəlxalq ekspedisiyasının muxtar respublikə erazisində aparıldığı tədqiqatlarında yeni nəticələr elde olunmuşdur. Müyyəyen edilmişdir ki, Oğlanqalanın erken tarixi Urartu ilə bağlı olmuş, onlar urartuların mixi yazi və hesab sistemi götürmüştərlər.

Bu arazidə möhkəmlənen təyafərələr Etuini təyafərə ittifaqı ilə təyafərə girək Urartuya qarşı mübarizə aparmışlar. Urartuların İländən kitabəsi Urartu kralı Menuanın adını xatırladır. Onun Arsinie Ania erazilərini işğal etməsindən, Xaldi allahının şərafına qurbanlar verməsindən bəhs olunur. Lakin bu təntənəli kitabəyə baxmayaraq urartular Naxçıvanın erazisini heç vaxt işğal edə bilməmişdir. Urartuların bu arazidə qalalar təkdişməsənən heç bir epiqrafik və arxeoloji məlumat yoxdur. ABŞ-Azərbaycan ekspedisiyasının elde etdiyi tapıntılar Oğlanqalanın Şerur düzündən etədən kicik bir dövlətin paytaxtı olduğunu göstərir. Oğlanqala sakinləri neinki öz müstəqilliyini qoruyub saxlayıb, hətta Urartunun içəriliyinə herbi sefər edərək ekzotik materialları getirmişlər ki, bu da qazıntıları zamanı üzərə çıxarılmışdır. Yeri gelmişən qeyd edek ki, bu dövlətin sənədləri gelecekdə deqiqişdirəcəkdir.

Ekspedisiyanın üzvləri materialları təhlili edərək xəriteləşdirmişlər. Onların hazırladığı xəritə Oğlanqalanın və əməmliyətə, Naxçıvan erazisinin Urartu dövlətinin tərkibində olduğunu təsdiq edir.

Ekspedisiya üzvləri "Naxçıvanın Arxeoloji Proyekti" adı altında yeni sayt da hazırlanmışlar. Yeni sayt üç dildə-Azərbaycan, İngiliscə və rus dilində icmaliyyətə təqdim edilib. Burada 2006-ci ilin arxeoloji keşfiyyat işləri, II Kültəpə və I Məxtə Kültəpəsinin Erken Tunc (Kür-Araz) təbaəəsinin tədqiqatları, Damir dövründə aid Oğlanqala yaşayış yerində 2006-2009-cu illədə aparılan qazıntılar haqqında məlumatlar yerləşdirilib. İllüstrativ materialların da yer aldığı www.oglanqala.net saytında Naxçıvan arxeoloji abidələri haqqında yeni məlumatlar verilib. Naxçıvanın və Şərqi qədim tarixin bir sıra məsələləri işləndirilib.

Türkən BƏYLƏRLİ

AMEA Naxçıvan bölgəsinin İnformasiya şöbəsinin aməkdaşı

